

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ในเยาวชนสตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ และความรู้ในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของเยาวชนสตรี และเพื่อทดลองหาแนวทางในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ในเยาวชนสตรี ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้มีบทบาทการเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพอนามัย และสามารถดูแลสุขภาพของผู้อื่นให้ปลอดภัยจากการติดเชื้อโรคเอดส์ได้ โดยมีนักเรียนสตรีในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการคัดเลือกโรงเรียนเพื่อเป็นกลุ่มเป้าหมาย คัดเลือกผู้นำเยาวชนสตรีทางด้านสุขภาพ ทำกลุ่มสนทนา (Focus group) สร้างแบบเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดเตรียมคู่มือการอบรมสำรวจข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและของนักเรียนสตรี

ระยะที่ 2 เป็นการฝึกอบรมให้ความรู้และเทคนิคต่าง ๆ แก่กลุ่มผู้นำเยาวชนสตรี และเตรียมกิจกรรมในการดำเนินงานในโรงเรียน

ระยะที่ 3 เป็นการดำเนินงานในโรงเรียน การจัดกิจกรรมป้องกันการติดเชื้อในเยาวชนในโรงเรียน

ระยะที่ 4 เป็นการประเมินบทบาทการเป็นผู้นำเยาวชนของเยาวชนสตรี การติดตามประเมินผลเก็บรวบรวมข้อมูลหลังการดำเนินงานตลอดโครงการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. โรงเรียนตัวอย่างที่ทำการวิจัย

โรงเรียนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นโรงเรียนชานเมืองของจังหวัดขอนแก่น เปิดสอนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แบบสหศึกษา มีนักเรียนสตรีในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 100 คน และสมัครเข้าร่วมในโครงการ

โรงเรียนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ โรงเรียนในกลุ่มทดลอง 2 โรงเรียน และโรงเรียนในกลุ่มควบคุม 2 โรงเรียน โรงเรียนตัวอย่างทั้ง 4 โรงเรียนอยู่ในเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว โดยความสมัครใจของครูและผู้นำเยาวชนสตรี

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนสตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวนทั้งหมดของแต่ละโรงเรียนมีจำนวนดังนี้

จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลอง	490 คน
จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มควบคุม	329 คน
รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	819 คน

กลุ่มตัวอย่างผู้นำเยาวชนสตรี ได้จากการคัดเลือกตามแบบคัดเลือกผู้นำเยาวชนทางด้านสุขภาพที่คณะผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยความสมัครใจของผู้นำเยาวชนสตรี และจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากครูในโรงเรียน มีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้นำเยาวชนสตรีดังนี้

เป็นนักเรียนสตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

เป็นผู้ที่เสียสละและสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการ

เป็นบุคคลที่ผู้ปกครองและครูให้การสนับสนุนเข้าร่วมโครงการ

กลุ่มตัวอย่างผู้นำเยาวชนสตรีได้รับการคัดเลือกจากโรงเรียนในกลุ่มทดลอง จำนวน 2 โรงเรียน โดยคิดตามสัดส่วนของนักเรียนสตรีทั้งหมดในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งได้จำนวนผู้นำเยาวชนสตรีในกลุ่มทดลองโรงเรียนที่ 1 จำนวน 53 คน และในกลุ่มทดลองโรงเรียนที่ 2 จำนวน 39 คน รวมทั้งหมดจำนวน 92 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนสตรี เป็นเครื่องมือที่ใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทุกราย ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทางด้านประชากร ข้อมูลเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ การรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานนี้ได้ปรับปรุงจากการสนทนากลุ่ม และได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนสตรีมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 30 คน ทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และได้ทำการปรับปรุงแบบสอบถามอีกครั้ง

2. เครื่องมือในการคัดเลือกกลุ่มผู้นำเยาวชนสตรีทางด้านสุขภาพ

เครื่องมือในการคัดเลือกกลุ่มผู้นำเยาวชนสตรีเป็นแบบสอบถาม ซึ่งใช้สอบถามนักเรียนสตรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกรายเฉพาะในกลุ่มทดลอง ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ประวัติการเป็นผู้นำในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ความสนใจที่จะเข้าร่วมในโครงการ ความเสียสละ ประวัติการเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพ การเป็นผู้ให้คำปรึกษาและการช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีปัญหา การยินยอมของผู้ปกครอง นอกจากนี้ เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้นำเยาวชนสตรีส่วนหนึ่งจะใช้ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อนักเรียนสตรีที่อาสาสมัครเป็นผู้นำเยาวชนเป็นรายบุคคล

3. แบบประเมินบทบาทการเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพ

แบบประเมินบทบาทการเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพ เป็นแบบสอบถามที่ใช้ประเมินเฉพาะผู้นำเยาวชนสตรีที่อาสาสมัครและได้รับเลือกเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพ โดยใช้ประเมิน 2 ครั้ง ก่อนและหลังการดำเนินงานของโครงการ

4. แบบประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ

แบบประเมินผลการดำเนินงานของโครงการ เป็นแบบสอบถามที่ใช้สำรวจข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างซ้ำ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความรู้เกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย การดำเนินงานและกิจกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ของโรงเรียน บทบาทของผู้นำเยาวชนสตรี

5. คู่มือและเอกสารประกอบการอบรม

คู่มือและเอกสารประกอบการอบรมผู้นำเยาวชน เป็นเอกสารประกอบการอบรมผู้นำเยาวชนสตรีเรื่อง เยาวชนสตรีไทยรวมใจป้องกันโรคเอดส์ ซึ่งใช้อบรมหลังการสำรวจข้อมูลพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และก่อนที่ผู้นำเยาวชนสตรีจะดำเนินกิจกรรมตามบทบาทการเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพในโรงเรียน เนื้อหาภายในเอกสารประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

- 5.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเอดส์
- 5.2 โทษและผลกระทบของโรคเอดส์ต่อร่างกายและจิตใจ
- 5.3 โทษและผลกระทบของโรคเอดส์ต่อครอบครัวและชุมชน
- 5.4 การควบคุมและการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ในเยาวชน
- 5.5 กิจกรรมที่เป็นแนวทางในการควบคุมและป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ในเยาวชน
- 5.6 การรักษาวนสงวนตัว การวางตัวที่เหมาะสมต่อเพศตรงข้าม การป้องกันการถูกล่อลวง และการปฏิเสธเพศตรงข้าม

- 5.7 การให้สุขศึกษาและการให้คำปรึกษา
- 5.8 บทบาทการเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพ
- 5.9 หลักการและวิธีการเขียนโครงการ
- 5.10 การดำเนินกิจกรรมป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีระยะเวลาในการดำเนินงาน 18 เดือนอย่างต่อเนื่องกัน การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 4 ระยะดังนี้

1. ระยะที่ 1 ขั้นเตรียมงาน (4 เดือน)

1.1 สำรวจโรงเรียนและคัดเลือกโรงเรียนเพื่อใช้เป็นโรงเรียนตัวอย่างในการวิจัยตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง 2 โรงเรียน และโรงเรียนที่เป็นกลุ่มควบคุม 2 โรงเรียน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1.1.1 เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตชานเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และเป็นโรงเรียนในสังกัดภาครัฐบาล

1.1.2 เปิดสอนตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1-6

1.1.3 มีจำนวนนักเรียนสตรีในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ไม่น้อยกว่า 100 คน

1.2 ติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้อำนวยการโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง เตรียมโรงเรียนเพื่อการยอมรับและการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งแจ้งรายละเอียดในการดำเนินงานของโครงการแก่ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูที่เกี่ยวข้องทั้งโครงการที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.3 สร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เป็นข้อมูลที่ประกอบด้วย ข้อมูลทางด้านประชากร ข้อมูลเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ การรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ ความรู้เกี่ยวกับถุงยางอนามัย

1.4 ทำกลุ่มสนทนา (Focus group) เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาดัดแปลงและปรับปรุงแบบสอบถาม หลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้และนำมาปรับปรุง และทดสอบระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

1.5 สร้างแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการคัดเลือกผู้นำเยาวชนสตรี เพื่อทำหน้าที่ในการรณรงค์และป้องกันการติดเชื้อ โรคเอดส์ในโรงเรียน และเพื่อเข้ารับการอบรมในโครงการเรื่องเยาวชนสตรีไทยรวมใจป้องกันโรคเอดส์

2. ระยะที่ 2 ขั้นดำเนินการ (4 เดือน)

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูล (Pre-test) โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น สอบถามเฉพาะนักเรียนสตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ทุกชาย ทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีจำนวนทั้งหมด 819 ราย ซึ่งในการรวบรวมข้อมูลนี้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยมีครูที่เกี่ยวข้องและเข้าร่วมในโครงการโรงเรียนละ 2-3 คน เป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม

2.2 คัดเลือกกลุ่มผู้นำเยาวชนสตรีที่จะทำหน้าที่เป็นแกนนำในการรณรงค์และป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน เฉพาะนักเรียนสตรีในโรงเรียนกลุ่มทดลองเท่านั้น โดยดำเนินงานร่วมกับครูประชุมชี้แจงรายละเอียดของโครงการและคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเข้าร่วมโครงการเพื่อการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ต่อครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง จากนั้นครูจะประกาศให้นักเรียนทราบเพื่อดำเนินการคัดเลือกโดยอาศัยความสมัครใจของนักเรียน และการยินยอมของผู้ปกครองเป็นหลักในการพิจารณา

2.3 จัดเตรียมคู่มือการอบรมและวางแผนการฝึกอบรม จัดทำรายละเอียดคู่มือการอบรม ตารางการอบรม เพื่อใช้ประกอบการอบรมนักเรียนผู้นำเยาวชนสตรีในกลุ่มทดลอง การอบรมประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2.4 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน (Pre-test)

3. ระยะที่ 3 ขั้นปฏิบัติการ (6 เดือน)

3.1 อบรมกลุ่มผู้นำเยาวชนสตรีที่ได้รับการคัดเลือกตามแผนและคู่มือการอบรมที่กำหนดไว้ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวม 16 ชั่วโมง โดยคาดหวังไว้ว่าหลังการอบรมเสร็จสิ้นไปแล้ว ผู้นำเยาวชนสามารถดำเนินการรณรงค์และป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ในโรงเรียนได้ ตามความสามารถและความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

3.2 ผู้นำเยาวชนที่ผ่านการอบรมทำหน้าที่เป็นแกนนำในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ในโรงเรียน ในระยะนี้คณะผู้วิจัยจะติดตามผลการดำเนินงานของผู้นำเยาวชนสตรีเป็นระยะ ๆ เป็นเวลา 6 เดือน ตลอดการดำเนินงานของผู้นำเยาวชน ผู้นำเยาวชนสตรีจะได้รับความช่วยเหลือ ข้อคิดเห็น และการเสนอแนะจากครูที่ปรึกษา ซึ่งทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษาของโครงการในโรงเรียน

3.3 สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน และกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและประเมินผลโครงการวิจัย ตลอดจนสร้างแบบประเมินบทบาทการเป็นผู้นำเยาวชนทางด้านสุขภาพ

4. ระยะที่ 4 ขั้นสรุปและประเมินผล (4 เดือน)

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลหลังสิ้นสุดการดำเนินงานทั้ง 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และเก็บรวบรวมข้อมูลตามแบบประเมินบทบาทการเป็นผู้นำเยาวชนทางด้านสุขภาพในผู้นำเยาวชน

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบประเมินบทบาทผู้นำเยาวชนทางด้านสุขภาพ และจากการติดตามประเมินผลการจัดกิจกรรมในโรงเรียนตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูลที่วิเคราะห์ได้ทั้งก่อนและหลังการดำเนินงาน

4.3 สรุปผลการทดลองและดำเนินงานเขียนรายงานและเผยแพร่ผลงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไปของประชากรตัวอย่าง บทบาทการเป็นผู้นำทางด้านสุขภาพ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ความพึงพอใจต่อกิจกรรมและบทบาทผู้นำเยาวชนสตรี

2. เปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์และความรู้เกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัย ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังดำเนินงานวิจัยโดยการทดสอบค่าที (t-test)

3. เปรียบเทียบบทบาทการเป็นผู้นำเยาวชนทางด้านสุขภาพก่อนและหลังดำเนินงานวิจัยโดยการทดสอบค่าที (t-test)

4. การพรรณนาถึงลักษณะกิจกรรมและแนวทางในการป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์ของเยาวชนความสามารถและศักยภาพของเยาวชนสตรีในการเป็นผู้นำในการรณรงค์ป้องกันการติดเชื้อโรคเอดส์